

DKO-WOKO.055.2.2024.JG
Warszawa, 13 listopada 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na interpelację nr 5429

Szanowny Panie Marszałku,

składam na Pana ręce odpowiedź na interpelację Poseł Marty Stożek w sprawie problemu liczebności klas w polskich szkołach.

Szanowna Pani Poseł,

uprzejmie wyjaśniam, że poprawa warunków pracy i płacy nauczycieli jest jednym z priorytetowych zadań obecnej polityki oświatowej Rządu RP. Rola społeczna, wymagane kwalifikacje i ustawowy obowiązek cyklicznego potwierdzania rozwoju zawodowego, a także wyzwania stawiane przed nauczycielami - muszą być odzwierciedlone w regulacjach systemowych kształtujących warunki pracy w tym zawodzie.

Dlatego też spełnieniem jednego z najważniejszych konkretów proponowanych przez Rząd w zakresie edukacji było podniesienie wynagrodzeń nauczycieli od 1 stycznia 2024 r. – o 30% dla nauczycieli mianowanych i dyplomowanych i o 33% dla nauczycieli początkujących.

Niezależnie od rekordowych podwyżek płac nauczycieli, wiele systemowych rozwiązań dotyczących m.in. warunków pracy, wynagrodzenia nauczycieli i świadczeń przysługujących nauczycielom wymaga dokładnej analizy i ewentualnych nowych rozwiązań.

Zgodnie z art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024r. poz. 986), nauczycielowi posiadającemu kwalifikacje do zajmowania stanowiska nauczyciela, zatrudnionemu na terenie wsi lub w mieście liczącym do 5 tys. mieszkańców, przysługuje odrębny dodatek w wysokości 10 % wynagrodzenia zasadniczego. Organ prowadzący szkołę może podwyższyć dodatek nauczycielowi zatrudnionemu na terenie wiejskim, na którym występuje deficyt kadr.

Przesłanką leżącą u podstaw wprowadzenia dodatku wiejskiego była potrzeba wyrównania statusu nauczyciela zamieszkującego w miejscowości poniżej 5 tys. mieszkańców oraz nauczyciela szkoły miejskiej. Celem świadczenia było m.in. wprowadzenie dodatkowych narzędzi umożliwiających pozyskiwanie wyspecjalizowanej kadry nauczycielskiej.

Obecnie, wobec zgłaszanych postulatów dotyczących dodatku wiejskiego, kwestia jego ewentualnych zmian, jak również zmian innych uregulowań dotyczących warunków pracy i płacy nauczycieli, może być przedmiotem analizy w ramach powołanego z dniem 30 kwietnia 2024 r. Zespołu do spraw pragmatyki zawodowej nauczycieli. Wypracowanie propozycji satysfakcjonujących rozwiązań w powyższym zakresie wymaga bowiem wspólnego namysłu zainteresowanych środowisk – przedstawicieli związków zawodowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz strony rządowej.

Zadaniem Zespołu jest przygotowanie propozycji rozwiązań w zakresie pragmatyki zawodowej nauczycieli, w szczególności w zakresie wynagradzania nauczycieli, awansu zawodowego i oceny pracy nauczycieli, odpowiedzialności dyscyplinarnej nauczycieli, emerytur nauczycieli oraz nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, a także kwalifikacji, kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Podczas prac grupy roboczej zajmującej się wynagrodzeniami nauczycieli ocenie będzie mogła być poddana również kwestia zmian w zakresie dodatków do wynagrodzeń i dodatkowych świadczeń wynikających ze stosunku pracy.

Wypracowany projekt zmian zostanie poddany szerokim konsultacjom społecznym zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Odnosząc się do kwestii podejmowanych działań przez MEN w celu zapewnienia równego dostępu do wysokiej jakości edukacji dla uczniów z różnych regionów kraju, wyjaśniam.

- I. Działania na rzecz zwiększenia dostępności nauczycieli specjalistów. 1 września 2024 r. wszedł w życie II etap¹ standaryzacji zatrudnienia nauczycieli specjalistów w przedszkolach i szkołach. Standardy określają minimalny wymiar zatrudniania nauczycieli specjalistów w ogólnodostępnych i integracyjnych przedszkolach, szkołach oraz zespołach tych przedszkoli i szkół. Przepisy określiły również sposób wyliczania etatów, w zależności od liczby dzieci lub uczniów w przedszkolach i szkołach.
- II. Bezpłatne studia podyplomowe finansowe przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Celem studiów jest wspieranie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji nauczycieli, w tym nauczycieli specjalistów, w obszarze edukacji włączającej.

Trwa II edycja studiów podyplomowych bezpłatnych dla uczestników na kierunkach:

- 1) wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny (studia umożliwiające zdobycie kwalifikacji do prowadzenia zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dziecka oraz zajmowania stanowiska nauczyciela pedagoga specjalnego w przedszkolu).
- 2) kwalifikacyjne pn. „Pedagog specjalny w edukacji włączającej”
- 3) kwalifikacyjne pn. „Psychologia edukacyjna z przygotowaniem pedagogicznym”².

W 2024 r., w ramach III edycji studiów podyplomowych, uruchomione zostały czterosemestralne studia podyplomowe doskonalące na kierunku „Polski język migowy dla nauczycieli”, skierowane do nauczycieli szkół i placówek specjalnych, którzy na co dzień pracują z uczniami niesłyszącymi. Finalizowane są prace nad uruchomieniem 3 kierunków studiów podyplomowych kwalifikacyjnych na kierunkach wymienionych powyżej. Studia będzie realizować 19 uczelni z różnych regionów kraju.

¹ Art. 42d - ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986)

² Studia adresowane do osób z tytułem magistra psychologii, które nie posiadają przygotowania pedagogicznego i chcą uzyskać takie przygotowanie.

III. Szkolenia dla nauczycieli, w tym nauczycieli specjalistów

Nauczyciele mogą korzystać z licznych szkoleń i działań, których celem jest podnoszenie ich kompetencji zawodowych oferowanych przez placówki doskonalenia nauczycieli, w tym ORE, centralną placówkę doskonalenia nauczycieli. Oferta doskonalenia obejmuje m. in. rozpoznawanie uczniów z problemami psychologicznymi, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz prowadzenie skutecznych interwencji kryzysowych, szczególnie w sytuacji stygmatyzacji dzieci i uczniów z zaburzeniami psychicznymi.

IV. Powołanie wizytatorów do spraw edukacji włączającej

W 2017 roku w każdym kuratorium oświaty zostali powołani wizytatorzy do spraw edukacji włączającej (wcześniej ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych). Spotkania z wizytatorami odbywają się cyklicznie, raz na kwartał. Spotkania mają na celu prezentację działań i dobrych praktyk w poszczególnych województwach w zakresie edukacji włączającej, wymianę doświadczeń; stwarzają przestrzeń na zadawanie pytań i wyjaśnianie wątpliwości. Przedstawiciele MEN na spotkaniach prezentują aktualne i planowane działania w zakresie edukacji włączającej, w tym projektowane zmiany prawa oświatowego.

V. Działania w ramach projektów dofinansowanych z Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego (FERS), których celem jest wspieranie realizacji potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dzieci i młodzieży:

Projekt pn. „Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży”³, realizowany przez Instytut Badań Edukacyjnych (IBE); wartość projektu: 90 mln zł.

Głównym celem projektu jest wypracowanie i zwalidowanie rozwiązań metodycznych i organizacyjnych wspierających dostępność edukacji dla dzieci i młodzieży, a także rozwijanie kompetencji kadr systemu oświaty w obszarze pracy z dziećmi/uczniami z uwzględnieniem zróżnicowania ich potrzeb edukacyjnych i rozwojowych. W ramach projektu opracowane zostaną m. in. materiały metodyczne dotyczące projektowania uniwersalnego w edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem działań ukierunkowanych na podtrzymywanie uważności i motywacji uczniów. Z realizowanych i planowanych do realizacji w projekcie działań skorzysta również młodzież szkół ponadpodstawowych.

Projekt pn. „Przygotowanie kompleksowego wsparcia poradni psychologiczno-pedagogicznych”⁴. Głównym celem projektu, który realizowany jest przez MEN we współpracy ze Szkołą Główną Handlową (SGH), jest wypracowanie, wspólnie z poradniami oraz ich organami prowadzącymi, koncepcji rozwoju poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego w celu poprawy jakości i dostępności świadczonego przez te instytucje wsparcia. Wypracowane kierunki rozwoju będą następnie wdrażane w ramach projektów towarzyszących, w których planowane jest wsparcie – finansowe i merytoryczne – poradni psychologiczno-pedagogicznych.

Projekt pn. „Przygotowanie systemu informatycznego wspierającego poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne”⁵.

Celem projektu jest stworzenie systemu informatycznego, wspierającego realizację zadań z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w szczególności w poradniach psychologiczno-pedagogicznych. System będzie opracowywany we współpracy z wybranymi poradniami. Planuje się, że będzie on obejmować m. in. dostęp do narzędzi diagnostycznych oraz funkcjonalności wspierające pracę poradni, w tym kontakt

³ <https://www.ibe.edu.pl/pl/opis-wspieranie-dostepnosci-edukacji-dla-dzieci-i-mlodziezy>

⁴ <https://fersdlapradni.sgh.waw.pl/>

⁵ <https://cie.gov.pl/projekty/przygotowanie-systemu-informatycznego-wspierajacego-poradnictwo-psychologiczno-pedagogiczne/>

z osobami będącymi klientami poradni. Projekt realizowany jest od czerwca br. przez Centrum Informatyczne Edukacji w partnerstwie z MEN.

Projekt pn. „Budowa skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej opartego na Specjalistycznych Centrach Wspierających Edukację Włączającą”⁶.

Celem projektu jest budowanie skoordynowanego systemu pomocy specjalistycznej realizowanej przez przedszkola, szkoły, placówki specjalne dla przedszkoli i szkół ogólnodostępnych w zakresie pracy z grupami dzieci, uczniów ze zróżnicowanymi potrzebami edukacyjnymi i rozwojowymi. Projekt podejmuje działania na rzecz rozwijania edukacji włączającej i jest odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby wsparcia nauczycieli przedszkoli i szkół⁷. Realizatorem projektu o wartości 220 mln zł jest Ośrodek Rozwoju Edukacji.

Projekt pn. „Szkoła dostępna dla wszystkich”⁸.

Jego głównym celem jest podniesienie kompetencji nauczycieli specjalistów (pedagogów, psychologów, pedagogów specjalnych, logopedów) w zakresie udzielania adekwatnego do potrzeb wsparcia dla wszystkich grup odbiorców (dzieci/uczniów, rodziców, nauczycieli). Projekt dostarcza narzędzi pomocnych w prowadzeniu zajęć z uczniami, w tym uczęszczającymi do szkół ponadpodstawowych, w sposób zapewniający poczucie akceptacji i włączania wszystkich uczniów. Projekt ten realizowany jest przez Instytut Badań Edukacyjnych, we współpracy z UNICEF i MEN.

W odniesieniu do szkoleń dla nauczycieli, ukierunkowanych na radzenie sobie z wyzwaniami związanymi z pracą w licznych klasach, wyjaśniam, że to przepisy oświatowe stanowią o mechanizmach organizacyjnych i finansowych gwarantujących nauczycielom uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym, zgodnie z potrzebami nauczycieli oraz szkół i placówek, w których są zatrudnieni.

Szkoły i placówki mają możliwość zgłaszania placówkom doskonalenia nauczycieli, zarówno publicznym, jak i niepublicznym, swoich potrzeb w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli i oczekiwań dotyczących odpowiedniej oferty. Określenie potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego jest obowiązkiem dyrektorów szkół oraz akredytowanych placówek doskonalenia nauczycieli.

Przepisy rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 2628 j.t.) zobowiązują dyrektorów szkół do określania w każdym roku potrzeb nauczycieli w zakresie doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz składania do organu prowadzącego wniosków o dofinansowanie w części lub w całości form doskonalenia nauczycieli.

Zgodnie z ww. przepisami, organ prowadzący ma obowiązek opracować na każdy rok - uwzględniając wnioski dyrektorów szkół - plan dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli ze środków wyodrębnionych zgodnie z art. 70a ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz.986 j.t.).

Do organizowania i prowadzenia form doskonalenia zawodowego nauczycieli zaspokajających potrzeby nauczycieli, szkół i placówek korzystających z oferty placówki doskonalenia i sprzyjających rozwojowi zawodowemu nauczycieli, szkół i placówek, korzystających z oferty placówki doskonalenia, zobowiązane są akredytowane placówki doskonalenia nauczycieli. Przepisami art. 184 ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, 854 i 1562)

⁶ <https://ore.edu.pl/2024/04/budowa-skoordynowanego-systemu-pomocy-specjalistycznej-opartego-na-specjalistycznych-centrach-wspierajacych-edukacje-wlaczajaca-o-projekcie/>

⁷ Więcej informacji na: <https://www.ore.edu.pl/2024/04/budowa-skoordynowanego-systemu-pomocy-specjalistycznej-opartego-na-specjalistycznych-centrach-wspierajacych-edukacje-wlaczajaca-o-projekcie/>

⁸ <https://ibe.edu.pl/pl/szkola-dostepna-dla-wszystkich-opis-projektu>

oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 października 2018 r. w sprawie akredytacji placówek doskonalenia nauczycieli (Dz. U. poz. 2029) zostały one zobowiązane do uzyskania akredytacji, stanowiącej potwierdzenie, że dana placówka doskonalenia zapewnia wysoką jakość prowadzonych form doskonalenia nauczycieli.

Organizowanie i prowadzenie wspomagania szkół w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, zgodnie z ich potrzebami, jest także zadaniem obowiązkowym publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. poz. 199).

Przedstawiając powyższe, pragnę zwrócić uwagę, że prowadzenie szkół i przedszkoli jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego realizowanym na rzecz lokalnej społeczności. Władze gminy decydują o organizacji sieci szkół podstawowych kierując się obowiązkiem, o którym mowa w art. 39 ust. 1 i 5 ustawy Prawo oświatowe, tj. zorganizowania przez gminę sieci szkół podstawowych w sposób umożliwiający wszystkim dzieciom spełnianie obowiązku szkolnego z zapewnieniem jak najlepszych warunków do nauki. Ideą przeniesienia zadań edukacyjnych na poziom jednostek samorządu terytorialnego było głębokie przekonanie, że będą one sprawniej niż z poziomu centralnego realizowały powierzone zadania, kierując się potrzebami lokalnej społeczności oraz takimi uwarunkowaniami, jak dostosowywanie oferty edukacyjnej szkół i przedszkoli do dynamicznie zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej lokalnej społeczności związanej m.in.: z wyludnieniem małych miejscowości, tworzeniem się dużych osiedli mieszkalnych w określonych częściach aglomeracjach miejskich czy zatrudnieniem w aglomeracjach miejskich osób mieszkających w gminach podmiejskich.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Ministra Edukacji

Katarzyna Lubnauer
Sekretarz Stanu
/ – podpisano cyfrowo/